

ներուն տրուեցան. վատրուեցաւ Հայոց պատրիարքը իր աթոռանիստ եկեղեցիէն, ու հայ կրօնաւորները ցրուեցան. նոյն հաւածանքը ո՛րքան սաստիկ եղած է որ պատրիարքը կը թողու եզրագոտսը և կը մեկնի Երուսաղէմ:

Պատրիարքին տարագրութեան առթիւ շահեկան է նոյնիսկ Արուսաչի խօսքերը գնել հոս Հ. Ալիշանի թարգմանութեամբ, զոր կատարած է անգլերէնի վրայէն:

«Երբ զուգք և քուրտք տիրեցին Եզրիպոսի (1169), գունդ մի քրիստոնեայ Հայոց՝ վրայ հասան այս սևերուն, և շատերը սպաննելով մնացեալները վաճակեցին. և անոնց բնակած թաղն որ մօտ էր Ալ-Համրայի (Թաղ) անբնակ մնալով Հատալպա Ղուզի մականուանեալ Գահիրէի վալին գնեց, և մշակութեան երկիր դարձուց տեղը»:

«Հայոց պատրիարքն.— Այս պատրիարքս նախ Եզրիպոս էր Իթֆիհի (որ հիմայ Աթֆիհ ^{عطف} կոչուի, և փոքր քաղաք մ'է ի հարաւակողմ Գահիրէի, իբր 2800 բնակչօք), յետոյ Ալ-Հաֆիզի խալիֆայութեան ատեն՝ (1130-49) մտածեց պատրիարք ըլլալ, կաշառք տալով: Դաշինք դրու ամիրապետին հետ, անոր պատմական գիտութիւններ հաղորդելու. և սա՛ հաճելով թոյլ տալու անոր՝ որ շաբաթն երկու անգամ՝ երկուշաբթի և հինգշաբթի, գայ ի պալատ, էմիրներու և պաշտօնէից հետ. նաև տօնական օրեր, զինքը բարեւելու, և նոր գտած տեղեկութիւններ տալու: Այս կերպով երբ պատրիարքն այցելութեան գար ի Զըմրըխտեայ պալատն, կու հաղորդէր ինչ որ գտեր էր ի կենսագրութիւնս, ի պատմութիւնս պատերազմաց, ի ժամանակադրութիւնս և ի տարեգիրս առաջին տիրապետաց. և այս կերպով զըրուցակից կ'ըլար Ալ-Հաֆիզի հետ, ինչուան ասոր մահը, որ հանդիպեցաւ Երկորդ ճումահա ամսոյն 544 տարւոյ» (Հիճը, որ է Փրկչին 1149):

«Վերոյիշեալ վանքէն զուրս՝ բայց ոչ հեռի բրտարանէն, (հողէ ամաններու գործարան) զատ փոքր եկեղեցի մի կար, Ալ-Սմիր պի-Ահքամիլլան խալիֆային ատեն շինուած (որ է նախորդ Հաֆիզի), ի պետս Մելքիտաց, փոխանակ Հարս Զաւիլայի մէջ եղած եկեղեցւոյն, որ և աւրուած էր անոր ատեն, և Հաֆըզի ատեն ի մզկիթ փոխուեցաւ. . . : Կամարներու վրայ շինուած էր եկեղեցին. ներքեն ալ մեռելոց համար զերեզմանատուն մի